

E V A N G E L I K U S E G Y H Á Z É S I S K O L A .

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 12 kn.
félévre 6 „
negyedévre 3 „
Egy szám ára: 24 fr.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 14 fr.
többször közölve 10 fr.
Bélyegdíj: külön 60 fr.

Tartalom: Tanítókat neveljünk-e hát vagy jogászokat? (Farkas Géza). — Keresztttűzben. 2. Folyt. (Solcz Ödön). — Tárcza. (Folyt. — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

Tanítókat neveljünk-e hát vagy jogászokat?

E kérdés már nem egy ízben merült fel e lapok hasábjain, s nem egyszer provocált vitát, a melynek hevében egy-egy villámszíkra is elpattant — mint azt csak nem rég tapasztalhattuk e lapok valamelyik szeptemberi számában, szerencsére nagyobb — vagy éppen ember életben — kár nem esett.

De hát a dolog tisztázva nem lett, habár kétségtelen tanulságos volt a két vitázó fél mérkőzése, a mely minket csak megerősített abban, a mit különben eddig is tudtunk, hogy mindkét fél jeles tehetség, buzgó protestáns és saját meggyőződése szerint, habár különböző irányban elő akarja mozdítani evang. egyházunk szent ügyét.

Mi a befejezett vitára nem reflectálunk, a vitázó felek egyikének a pártjára se állunk, azért neveket nem említünk, hanem felteszszük a kérdést minden személyi vonatkozástól függetlenül: tanítókat neveljünk-e hát vagy jogászokat? S a feleletet rá sine ira et studio, keressük egyházunk helyzetében, azon tapasztalatban, a melyet a jogászok és tanítók nevelése körül bárki szerezhet s végül az egyház érdekeinek mérlegelésében.

Ha tehát első sorban az egyház helyzetét vizsgáljuk, ez azt a kétségtelen sokszor és sokak által hangoztatott sajnos tényt tárja fel előttünk, hogy egyházunk szegény, felette szegény, sokkal szegényebb mint azt a kívül állók tudnák, de még csak hiveink közül is sokan hiinni akarnák, mert e szegénység tisztességes, mert egyházunk iránti szeretetből takargatjuk, s azért sok helyt ott is jó mód mosolyog a szemlélő elé a hol tulajdonképen jó módról szó sem lehet, s nem egy lelkésziünk gazdag ember hírében áll, ha egy tehénkére való száz forintot a takarékpénztárból kölcsönözve, annak kamatai s törlesztése fejében néhány forintot „visz a takarékpénztárba.“ Hogy is ne, hisz' a ki a takarékpénz-

tárba pénzt hord, az más mint gazdag, tőkepezes ember nem lehet. S ha a pap gazdag, — lehet-e szegény az egyház? Pedig én oly papot nem ismerek, a kiról hivei ne lennének meggyőződve, hogy gazdag.

De hát a valóság — tudjuk — mást beszél. Szegénységünk hova tovább, annál kirivóbb, nem is sikerül már takargatni. Iskolánk, főkép középiskoláink államsegély nélkül meg nem élhetnek; egyetem. theol. akadémiánk pang, tanítóink sanyarognak, lelkészeink közül alig néhánynak van állásához illő ellátása, a gyámintézeti kérvényező egyházak száma rohamosan növekszik, az idegen tanintézetekben végzett vallásoktatás eddig nagyobb részt „Isten nevében“ végeztetik.

Mindezek ellen csak egyetlen egy új jövedelmi forrást nyitott a zsinat s ez a közalap. De vajjon ennek évi megközelítőleg 12000 frtnyi jövedelme képes lesz-e a nagy szükségét fedezni, holott nagy részét, ha nem az egészet, a vallásoktatás díjazása is felemésztené.

Nem jogos-e az egyház ily helyzetében a meseíróval azt kérdeznünk: quid hoc ad tantam sitim? Hiszen Zelenka véleményében évi fedezetben szükségletül 169.159 frt van kimutatva.

Vajjon már most jut-e ebből az óriási hiányból jogi akademiák fentartására is, erre a feleletet mindenki megtalálhatja. — S e mellett tanító képzőnk alig van. Mert hát mindenre nem jut. S kénytelenek vagyunk nézni, hogy neveli el az állam tanító jelöltjeinket tudós, tanult emberekké, a kiknek maholnap az elemi iskola szük is lesz, a mint hogy sokan más pályára lépnek közülök s a kik meg is maradnak, azokból is — tisztelet a kivételeknek — hiányzik az egyházas szellem.

Legalább sokaknál ezt a tapasztalatot szereztük többen. S éppen ez a körülmény is int, hogy kétszer is megfontoljuk a dolgot akkor, midőn választanunk kell a között: jogászokat neveljünk-e vagy tanítókat.

Hogy miért neveljen az egyház jogászokat s tartson fel jogi fakultásokat, annak csak is egyetlen egy elfogadható indoka lehet — s ez, hogy legyen a jogi karban protestans szellemű intelligenciánk. De vajjon ápoltatik-e a jogi fakultásokon a protest. szellem? S ha igen, ápoltatik-e oly mértékben, hogy az a nagyszerű áldozattal felérne?

Az elsőt nem tagadom, de az utóbbít bátran bétségbe vonhatom.

A ki azt a szellemet nem hozza magával a jogi akadémiára, bizony ott se sajátítja el már. Aztán mi áll útjában annak, hogy e szellem az idegen jogi fakultásokon, ha mindjárt külön spirituális alkalmazása által is, ne ápoltságok?

Lám a reformátusok már megkezdték a fővárosban azt, a mit e lapok hasábjain e sorok írója is hangoztatott, az egyetemi ifjúság lelki gondozását, s mi még gondolkozunk, — s e körben elszalasztjuk a kedvező alkalmat.

Meggyőződésünk, hogy a jogi fakultás evang. jellege, jogászaink evangelicus érziületén nem lendit. Nem mondom, hogy az érettségi vizsgát tett ifju minden egyházi gondozás alól felmentessék. Sőt ellenkezőleg. Kezdet óta azt hangoztatom, hogy egyházunk gondatlansága e tekintetben már is megbocsát-hatatlan.

Tennünk, sürgősen kell tennünk az egyetemi ifjúság lelki gondozása érdekében valamit: de ez korántsem azt jelenti, hogy tartsunk fel jogi fakultásokat, mert hisz' akkor per analogiam orvosi, filozófiai, sőt technikai és gazdasági főiskolákat is fel kellene tartanunk. Hova vezetne ez?

És még akkor a tanítók neveléseért nem tettünk egy szemernyi áldozatot. Pedig a néptanító legtöbbit tehet a prot. szellem felköltése érdekében. Akkor legfogékonyabb a gyermek lelke a benyomások elfogadására, a melyek ha ott az elemi iskolában a lélekbe vésődnek, azokat onnan többé végkép semmi sem képes kitörölni.

A sok példa közül csak az egy Reischelre hivatkozom, a ki más iskolát, mint elemi sohasem járt, s a ki legjobb napjaiban is mindig hálával ismerte el, hogy a vallásos szellemet a népiskolának köszöni; megjegyzendő, hogy szülei katonák voltak, a hol tudnivaló nem áll fényesen a vallásosság . . .

Nem a főiskola hivatása tehát első sorban protestans szellemet ébreszteni, nem is a gymnásiumé, a hol, nem egyben, a mint tudjuk, még azt a keveset is kiölnék a gyermek szívéből, a mit magával hozott, hanem a népiskoláé.

De hogy állunk tanítóinkkal? Az országban egy idő óta olyan áramlat uralkodik, a mely sok tekintetben ellentétes az egyházzal. Nem szenved kétséget, hogy ez áramlat a r. kath. egyházban keletkezett, s a mai modern világban ennek bizonyos mértékig értelme is van. De ez áramlat hamis felfogás következtében átragadt az evang. tanítói karra is.

Ez az áramlat a mi tanítóágunkat is magával sodorta s elszédítette.

Tessék belenézni a tanügyi lapokba s meggyő-

ződhetik róla bárki, hogy az evang. tanítók épp úgy fűjják a követ az „egyház“ ellen mint a r. catholicusok, vagy, a mennyiben nálunk nagyobb a szólás szabadság — még jobban.

Már aztán az oly tanító, a ki ezen kor áramlat lidérc nyomása alatt van, hogy hogyan ápolhatja iskolájában az egyházas szellemet, azt eltalálni nem nehéz.

Am az is tény, hogy azon körülmény, hogy a tanítók felszólalnak a 30 melódiánál gazdagabb énekes könyvek ellen, s az a másik hogy a vallás tanítását azon indokolással, hogy más tárgyakkal túl vannak terhelve — le akarják magukról rázni: tisztán azon áramlatra vezetendő vissza.

Meglehet, hogy e soraimmal el nem fogom magamról hárihatni a gyanut, mintha általuk szemrehányásokat akarnék tenni a tanítói karnak vagy azt, hogy kapva ez alkalmon, legalább megleckéztetni akarnám azt. Távol legyen tőlem mind kettő.

Ezekben csak a tényekre mutatok rá, hogy azok alapján egyházunk érdekét mérlegelhessem, s keressem mindenek előtt a helyzetnek eredő okát. Egyik főtényezőre már a fentiekben rámutattam, s ez ellen alig van védekezés. De a másik az kétségtelenül abban rejlik, hogy tanítóink többé nem az édes anya emlőin nevelkednek. Idegen talaj az, a hol felnő az ifju tanító, idegen elemek között, s már ott az állami tanító képzőben szívja magába az ellen-szenvet az egyház iránt. A tanító aztán az egyház szolgálatába lép, el is túri az egyház fenhatóságát, mert hát kenyeret ad; de csakis túri, és a helyzetbe nem törődik bele, folyton elégedetlen, nagyzó álmai nyugtalanítják, valami nagyot akarua, de akaratának kedvetlenségén kívül alig tud irányt adni, az egyház oly keret, a melyben feszélyezve érzi magát, s a nagy erély sok helyt aztán bizalmatlanságban, az előljárók iránti tiszteletlenségben, s kötekedésben lyukad ki.

Már pedig mindez az egyház érdeke nem lehet. Azért kellene első sorban, míg a dolog nagyon el nem mérgeződik, tanítóink neveléséről magunknak gondoskodnunk, s nem bizni azt idegen elemekre, ha az az elem mindjárt maga az állam is. Állam és prot. egyház között e tekintetben lényeges a különbség. Az államnak tudós tanítók kellene; nekünk a tudományos képzettség mellett még mély vallásos kedélyű s egyházas szellemű tanítókra van szükségünk.

Ezt kívánja egyházunk érdeke. Ez az egyház existenciájának elengedhetlen követelménye. — S addig míg e legvitálisabb érdekünkről gondoskodva nincsen, — lehet-e, szabad-e más, kevésbbé fontos célok után futnunk? A feleletet a legegyszerűbb háztartástan megadja s e felelet nem lehet más mint: nem!

Am ha mégis, egy egyházközségnek vagy akár kerületnek különös kedve telik benne, hogy egy vagy több jogi facultást tartson fenn — ezt természetesen tőle elvenni nem lehet, s nem is akarja senki; de hogy annak fentartásához a közegyház keservesen összeszedett filléreiből járuljon hozzá, ezt jó lélekkel

kivánni nem lehet. Ez ellen az egész közegyház véleménye tiltakozni fog annál inkább, minthogy még tanítóink képzéséről sincsen kellőképp gondoskodva.

Farkas Géza.

Keresztüzbén.

(2. Folytatás.)

Azonban még a mult számban részletesebben körülírt óhajomnál is nagyobb megütközést keltett azon panaszom, hogy a soproni theologián a theologusok aránylag keveset tanulnak, mivel egyes tanár urak túlságosan elnézők (legalább voltak!) a collóquiumok és vizsgák alkalmával.

Ez ellen már nemcsak Jausz tanár úr, hanem más 25 papi egyén is felemelte tiltakozó szavát, kik részben hallgató társaim voltak, s kik között néhány jó barátom is van, — nem egy olyan is, ki bizalmas baráti körben többször épen úgy nyilatkozott, mint nyilatkoztam én most nyilvánosan.

Ezekon kívül az „Orálló“ 81. számában „Egy magyar evangélikus“ aláírással még egy neveletlen, azaz (bocsánat a jóleső nyelvbicsaklásért) névtelen individuum is foglalkozik ezen panaszommal. Ennek garombaságait azonban teljesen figyelmen kívül hagyom, mivel nem tudhatom, nem rejlik-e a hangzatos álnév megett olyan állat, melyhez a példabeszéd szerint nem jó dörgölni.*)

Először Jausz tanár úr válaszára felelek.

Ő azt mondja: „Nem tudom, túlságos elnézésnek tulajdoníthatni-e, ha 14 hallgató collóquiumai közül 5 nem fogadtatik el s ha 4 alapvizsgát tevő közül kettő megbukik?“ Hát elismerem, hogy a mi időnk-

*) Ha én nyílt sisakkal küzdök, megkivánhatom, hogy felfogásom ellenzői se bűjjanak álarc megé, — ne különösen akkor, mikor engem alarc viselésével vádolnak. Már ezen gyávaság miatt sem hihetem el Bartha úr azon megjegyzését hogy ama cikket az ág. hitv. evang. egyház (ág. ev. egyház nincs, mivel ágostai evangélium sem létezik) egyik kitünő (?) világi tagja írta. Ha csakugyan az volna, úgy nem állíthatna olyan badarságot, hogy nekem a dunántúli kerület jövedelmező lelkészi állást adott. Akkor tudhatná, hogy nálunk a kerület a lelkészválasztásra befolyást alig gyakorol, s hogy engem is, 2 évi lelkiismeretes káplánkodás után Isten segítségével kívül, 3500 híven egyhangu bizalma juttatott állásomhoz.

Bartha úrnak vonal alatti heves kifakadását pedig egyáltalán nem értem. Ha ő engem egy legjobb meggyőződésem szerint, egyházam magasabb érdekéből írt cikkemért, türelmetlenség, szeretetlenség és esztelenséggel vádolt, el lehetett reá készülvé, hogy én azt nem hagyom magamom száradni. Elolvastam még egyszer Bartha úrnak írt válaszomat de nem találtam benne reá vonatkozólag semmi sértőt, ha csak a befejező passzust nem tekintjük annak, t. i. azt, hogy türelem, szeretet s eszélyességre legkevésbé egy kálvinista professzor tanítson engem. De ez is csak úgy sértő, ha az igazság kimondását sértésnek tekintjük. Kérdezzük csak meg azon luth. lelkésztársaimat, kik vagy ref. községekben, mint misszióponton működnek, vagy nem prot. vidéken a reformátusokkal szövetségben alkotnak egyházat, mennyi szeretetet s türelmet, tapasztalnak részükről? Még csak nem rég nyilatkoztam előttem egy ilyen kollegám, hogy még a pápistákkal is könnyebb megférni, mint a kálvinista „testvérekkel!“

ben ezt a szigort nem ismertük, bár akkor több hallgató lévén, néha talán szintén lehetett volna alkalmazni?

De kérdem, hát a szakvizsgán, hogy többet ne mondjak, az utolsó 4 év alatt (pedig mondhatnék. tizenötöt is) hányan buktak meg?

Abból különben, hogy a collóquiumokon s az alapvizsgán a legujabb időben sokan buknak, még egyáltalán nem következhetik az, hogy a soproni theologusok sokat is tanulnak. —

Hiszen Jausz tanár úr maga mondja, hogy egyesek „néhány héttel“ a collóquiumok s tegyük hozzá az alap és szakvizsga előtt éjjel nappal tanulnak, minek folytán „feleleteik kifogástalanok.“

Hogyan lehetséges az, könyörgöm, hogy néhány heti tanulás után egyesek kifogástalanul felelhetnek oly tengernyi, óriási irodalommal bír, nehéz tárgyból?

Hát úgy, hogy a collóquiumokon és vizsgákon megelégednek vele, ha a theológusok „a kezökbe nyomott füzeteket jól rosszúl megtanulják“; de megismétlem: „ez még nem theológiai készültség!“ — —

Ennyi elég lehet az elemi iskolában, de például a gymnáziumban már nem, mivel ott tárgyakból, teszem azt a magyar irodalomból már bizonyos fokú olvasottságot kívánnak a tanulótl. S épen ez az, ami a soproni theologián hiányzik.

Igaza van Jausz tanár úrnak, hogy még a legjelesebb theologusok is csak néhány hétig tanulnak, s azonkívül az egész éven át jóformán semmit sem tesznek. De voltak olyanok is elegenden, kik néhány hétig sem erőltették meg magukat s mégis megállták a collóquiumot; hogyan? annak részletesebb ecsetelésébe ezuttal nem bocsátkozom.

Azt elfogadom, hogy „a főiskolán az oktatás azon bizadalmon alapul, hogy hallgatói érettek, hogy a tanulási szabadsággal vissza nem élnek s hogy első sorban nem az érdemjegyért, hanem hivatásukért tanulnak. Így kellene lenni, csak hogy nem minden matúrai bizonyítvánnyal bíró ifju érettem, s a középiskolai szigor után következő túlságos tanszabadsággal sokan visszaélnek, különösen ha tudják, hogy „néhány heti tanulás után kifogástalan feleletet adhatnak.“

Tessék úgy berendezni a dolgot, hogy az alapvizsgán csak 2, a szakvizsgán csak 4 évi szorgalmas tanulmányozás után adhat még a legjelesebb ifju is kifogástalan feleletet; akkor fog az intézet hivatása magaslatán s minden kritikán felül állani!

(Folytatása következik.)

Solcz Ödön.

TÁRCSA.

A pozsonyi ág. hitv. ev. lyceum történetéből.

A templomok és az iskola elvétele 1672-ben.

(Folytatás.)

Miután a helytartó küldöttjei látták, hogy a többségben levő protestáns polgárokkal semmire sem mennek, a városi tanácshoz fordultak, hogy ez hajtsa végre kívánságukat, de a városi tanács is csak azt felelte, hogy ha erre egyenes királyi parancsot tudnak felmutatni, akkor fogja kívánságukat teljesíteni.

A mondott nap délutánján Szelepcsényi küldöttjei újból kezdtek követeléseikkel zaklatni a protestánsokat, de a legszörnyűbb fenyegetésekkel sem tudták őket rábírní, hogy kívánságaikra meghajoljanak. A protestánsok szószólója Vittnyédi János volt. Ez fia volt annak az ez időben már nem élő Vittnyédi Istvánnak, ki a Wesselényi-féle összeesküvés gyanújában állott azon két levele miatt, melyek közül az egyiket 1668-ban állítólag Keczer Ambrus eperjesi polgármesterhez és a másikat 1669-ben Bethlen Miklóshoz intézett volna, és melyből az került volna ki, hogy a protestáns lelkészek és tanítók is részesek az összeesküvésben; ez azonban ez időben már nem élt. A helytartóság, mely minden lutheránusban egy-egy összeesküvőt látott, gyanus szemmel nézte az ifjabb Vittnyédi szereplését, és midőn ez megbizói nevében a városi tanácsnak és az idéző helytartói küldöttségnek kijelentette, hogy ők mint a királynak hű és engedelmes alattvalói, a felség parancsára készek átadni templomukat, ha erre egyenes parancsot kapnak, különben azonban nem; és hogy ez az ő szilárd és megmásíthatlan elhatározásuk, mely mellett mindenik valamennyiért és valamennyien mindegyikért védelmet vállalnak: e nyilatkozatára azonnal rásütötték a „lázító“ „rebellis“ bélyegét és elzárással fenyegették őt és evang. hitsorsosait.

Ez események nagy izgatottságba hozták a protestáns polgárokat; tömegesen vonultak a főterre és megszállották a templomot és iskolát azon szándékkal, hogy elvételét testüikkel és vérüikkel is megfogják akadályozni. A helytartóságnál is komoly elhatározásra készültek. Mindenek előtt szükségesnek látszott Vittnyédit, ki izgatásaival a protestánsokat makacs ellenállásra sarkalja, láb alól eltenni. E végre kiadták ellene az elfogatási parancsot. Mivel azonban mint nemes emberre a hatalom nem tehet rá a kezeit, Pálffy Miklós várparancsnok kapta erre a megbízást.

Ezen izgalmas napon délutáni 5 órakor a protestánsok részéről egy küldöttség készült Bécsbe menni, hogy az események miatt személyesen panaszt tegyen a királynál és legmagasabb védelméért esedezzek. E küldöttség egyik tagja Vittnyédi volt. Midőn e küldöttség a Dunán átkelőben volt, hogy a tulsó parton szekerekre ülve, Bécsnek vegye az utját: a várból Vittnyédi elfogására küldött hat muskétás katona a Duna innesső partjáról rájuk

lőtt, de a lövés szerencsésen nem talált senkit, és a tulsó parton baj nélkül kezdhették meg utjokat. Alig tették meg azonban utjuk felét, ugyanezek a muskétások már várták őket Regelsbrunnban és fegyveres kíséret mellett másnap visszaterelték őket Pozsonyba. Ez alatt a Duna partján nagy néptömeg gyülekezett össze, mely, midőn látta, hogy Vittnyédit megkötözve a várba akarják hurczolni, közbe vetette magát, és őtet kiszabadította, a városházára kísérte, hol oltalmat vélt neki szerezni. Innen azonban a helytartó parancsára a várba vitték és mint lázítót bebörtönözték.

A fegyveres erővel visszaterelt küldöttség két nap mulva újra Bécsbe indult, miután a várkapitány Pálffy Miklós gróf előbb kijelentette nekik, hogy a katonák csak Vittnyédi elfogatására kaptak parancsot és hogy a küldöttség többi tagjait is visszaterelték, az tévedésből történt; ők akadály nélkül küldhetnek küldöttséget Bécsbe. Miután a küldöttség odaérkezett, két napig volt kénytelen várakozni, míg a király elé bocsátották. A kihallgatáson egy emlékiratot nyújtottak át a királynak, melyben körülményesen előadták a zaklatásokat, melyekkel őket illetik a helytartóság részéről, és hogy templomaik átadását követelik. A király azzal biztatta a küldötteket, hogy az ügyet megfogja vizsgálni.

Ezalatt Pozsonyban Szelepcsényi folyton sürgette a protestánsokat, hogy szolgáltassák át templomaik kulcsait; a protestáns lelkészeket is magához hívatta és felszólította őket, hogy szép szerével távozzanak el még most a városból, mert később nagy baj érhetné őket. A válasz azonban elutasító volt.

Az egyház felügyelőjéhez Auer Ernőhöz is küldött két kanonokot, hogy tőle a gyülekezet okmányait és egyéb irományait elkérjék; mivel azonban szép szerével nem kaphatták, erőszakhoz kezdtek nyúlni, de tervüket a polgárok ébersége megghiúsította. Ekkor eselhez folyamodtak a primás emberei. Auert, mint a protestáns egyház inspectorát ebédre hívatta magához a primás. Itt a főtisztelendő urak józamatú erős borokkal annyit kocsintottak a jó Auerrel, hogy ez mámoros állapotban megígérte, hogy a templomra vonatkozó okmányokat kiadja. Mindjárt a lakomáról két kanonok elkísérte őt a lakására, hogy az okmányokat átvegyék. Auer épen kinyitotta a szekrényeket, melyekben a keresett okmányok voltak, midőn egyszerre feltárult a szoba ajtaja és a résen álló evangélikus polgárok, kik vizsga szemmel kísérték Auer lépteit, berontottak és az okmányokat a kanonokok orra elől magukhoz vették.

A protestánsok látván az őket mindinkább fenyegető veszélyt, védelemről kezdtek gondoskodni. A templomban és iskolában, valamint a két épületet környező házakban éjjel nappal nagy számmal örködtek fiatal polgárok és mesteremberek, hogy a templomot minden erőszakos elfoglalás ellen megvédjék. Hasonlóképen védték derék szőlőműveseink az iskola épületét! munkájukban segítségükre voltak a nők is, kik egész napon át nagy tömegben az iskola épülete előtt állottak, egy-egy elhaladó ka-

tholikus kanonokot vagy püspököt nem épen válogatott szavakkal illetvén. Az állandó őrcsapatok a templom és iskola előtti téreken valóságos táborhoz hasonlítottak és a mindinkább bonyolódó események egy városi polgárháboru kitérésével fenyegettek.

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

— Az érem másik oldala. (Visszhang Kovácsy Gyula lelkész úr levelére.) Sajnosan veszi bizonyára minden őszinte olvasója e b. lapnak, hogy némely nyughatatlan elemek a szabadszólás jogát a békétlenségre s házi népünkkel való torzsalkodásra, gyanúsítás és vádaskodásra használják s szórakozásukat, kedvteléseiket abban lelik, hogy a nyilvánosság előtt egyes oskolák, testületek s testvéreik ellen áskálódnak. Ilyen a Kovácsy úr cikkje is. Fiat, ha neki úgy tetszett. Tolláról ösmerjük meg a madarat. S én — mivel cikkében igénytelen személyemmel foglalkozik s az esperesség legjobb czélzatu s a közegyház érdekében tett jóakaratu intézkedéseit „bűnös eljárásnak“ bélyegzi, — tartozó kötelességemnek ismerem úgy Zelenka püspök urat, mint az olvasó közönséget felvilágosítani.

E beces lapnak ugyanis eleitől fogva egyik czélja ev. egyházi életünk terén felmerült mozzanatokról tájékoztató közleményeket hozni. E czélból közöltem én, hogy a sároszempléni esperességben hogyan próbáljuk keresztül vinni a zsinati t. 237. §-a alapján a 800 fton alóli lelkész fizetések rendezését s nem fizetés emelést, mint K. úr mondja —, mert hisz a girálti egyházban is volt idő, mikor ezer frtot tett ki a jövedelem, az abosiban pedig 900 frton felül vett be boldogult elődöm s mikor a helyszinén az esperességi bizottság a jövedelmet revideálta, összeírta, az volt czélja, hogy a fizetés ne csak papiroson, de a zsinati törvények 261. §-a szerint is biztosabb alapon rendeztessék.

Lássuk mit mond erre Kovácsy:

1. „A girálti papi földek 300 frtra becsültettek a hivek által“. Hát kérdem szeretettel K. úr, ki van hivatva földet, termést becsülni, miut az azon határban mezőgazdasággal foglalkozó birtokosok és földművelők?

A lelkészi állás akkor üresedésben volt. Az esperességi bizottság minden jelenlévő tagja legalább is egyszerűen foglalkozott s ért is a földműveléshez, mint K. úr, ki a cimbalomverés s a díszvirágok kábító illata élvezete közben nem ér reá megnézni, hová nordják munkásai a trágyát! Bűnös eljárás-é tehát az, hogy 30 — harmincz katast. hold jó szántóföldet — mely után a terheket az egyház viseli — 300 frtba felvett s elfogadott? És a mostani lelkésznek nincs oka az ellen panaszkodni, mert az egyház-hivek neki a 300 frtnyi bért pontosan megadják. Az állam utasíthatja a maga közegeit, mikép járjanak el a tanítói földek jövedelmi felvételénél, a mi törvényünk az egyházközség autonomiáján alapszik s arra van építve.

A munkakötelezettség megváltása mellett mindenütt én kardoskodtam, mert 20 évi sárosmegyei tapasztalat meggyőzött, hogy ez rég lejártá magát, a legtöbb lelkész-társ — idáig már 12 egyházban vitetett keresztül — iga-

zat adott, nem mindenütt telek szerint, mely telek eladás által K. úr szerint kevesebb, de vevés által ép úgy több is lehet s ez megint elvitázhatlan igazság, hogy a mi népünk örömebb kap az úrbéri telken, mint az egytagú birtokon s földbirtokban most sokat aquirálnak amerikai pénzen. A lelkész persze segítkezett nyujtson ebben hiveinek — ez a belmissió — hogy a hol szükség, olesó kölcsönhöz jussanak s okos adás-vevéseket eszközöljenek.

2. Az abosi egyháznál, ez az eddig revideált egyházak közt legjobb helyzetben van, mert van vagy 5000 frt tőkéje, 620 frt készpénz biztosítot a hiványban, megmaradt az offerorium s az adományok czimén cirka 20 frtnyi jövedelem vétetett fel. Az adakozás, az önkényes jöszívü adomány szive volt az evang. hitélet ütervéresének, maradjon ez még továbbra is, ne féljünk, hogy a fillérek birtoklásával ez alább száll. Egy havi ittlétem alatt már bejött a fele, a 11 hó alatt van kilátás a másik felére. Ebben megtartani a hívőket s azt fejleszteni, szinte a belmissió tudománya. Ehhez K. úr nem igen ért.

Igy vagyunk a stóllával is — mely minden évben ép úgy alább szállhat mint emelkedhetik, tíz évi átlag szerint lett felvéve mindenütt. Ezt kihagyni — ha az egyházközség hozzájárul igen, de önkényesen senkinek sincs jogában. Tudja a nép is, hogy méltó a munkás az ő jutalmára, a ki többször veszi igénybe a pap szolgálatát, el van készülve arra, hogy azt meg is honorálja. Ez már a vallásos sziv véribé van s addig, míg az egyházközségek közvetlen fizetik a lelkészt, nem tanácsos, mindent egyszerre eltörölni; ez akkor lesz keresztül vihető, ha a lelkészek egy közpénztárból fogják fizetésüket húzni.

Nem vagyok én sem optimista, de nem vagyok annak sem hívője, hogy „homo homini lupus“, de nem tán Kovácsy úr sem?

A zsinati törv. 94. §-a meghagyja az esperességi elnökségeknek az egyházak revideálását és most az esperességi gyűlés közóhaja volt, hogy a zsinati törvények minden egyházban az elnökség által hirdettessenek ki, kérdem: ezen eljárás bűnös-é vagy a K. úr agyában gyártott ezen czélzatos, botrányos cikk, mely ignotos fallere potest quidem, sed natis est derisui?

Hogy mi történt Kladzányban, azt nem tudom, nem voltam jelen, de hogy mi történik Sókuton, arról van tudomása az egész esperességnek s miután a közegyház érdekében tett jó akaratu és fáradtságos — ingyenes esperességi eljárást K. úr bűnösnek declarálja, helyén látom K. úr önmagának tán tetszelgő eljárását lealcázni. K. úrnak gyógyíthatlan baja van, az ő elve nem a békesség, hanem a fegyver. Máté x. 34. Az egyházmegyébe való belépése óta hol egy, hol más — de a legtisztességesebb egyének ellen áskálódik. Legalóször kiadta a pánszlavok ellen viselt nemes harczát nyomtatásban; zután elkezdett a derék volt főesperes ellen vádaskodni s egy 25 évig esperesi hivatalt viselt s köztisztületben megöszült lelkész-társ ellen a legtisztességtelenebb stylben, mosdatlan szájjal összehalmozott ráfogásait csomag iratban az esperességi gyűlés elé terjesztette. Higgadt áttanulmányozás után azon meggyőződésnek adtunk helyt, hogy Kovácsy úr nincs tisztában magával s nem vontunk le abból komoly következményt, mivel a gyűlés szine előtt vádjait visszavonta. Vádlott szelid természetű, véghetlen jöszívúsége nem szor-

galmazta a további eljárást s mikor a jegyzőkönyv kész, K. úr egy óvást küld az esp. felügyelőhöz, hogy az esp. jegyzőkönyvet meghamisítani engedte, de mert az K. úrtól jött, részben sajnálkoztunk, részben mosolyogtunk azon. Az illető főesperes s az esper. felügyelő időközben leköszöntek. Választottunk új főesperest. Most ez ellen áskálódik. Nehéz nálunk az esp. felügyelőségre embert fogni. Találtunk egyet, nagyon bevállott. Nem rég saját fogatán hordott bennünket ő egyházba, maga vállalkozott a K. úr egyházába is békíteni, utját egyéngetni s tapasztalta K. úr belmissióját, hogy ott Máté x. 36 szerint: hogy „ezen embernek ellensége az ő háza népe“, nem tudott a hivekkel semmire sem menni. Alig hogy hazajött, K. úrtól egy piszkolódo levelet talált íróasztalán, s e b. lap hasábjain is „falusi papocska“ név alatt meghurczolta. Az esp. felügyelő — jogosan — elégtételt akart magánal venni. Az esp. gyűlésen a zöld asztalnál a jobb oldalon ülő főesperes s a baloldalon ülő esp. jegyző ostromló kérelmének jószive engedve, elállt szándékától.

Ezt persze nem vette észre K. úr, de higgye el nekem, hogy az esperesség bárány türelmének, békességre igyekvő elnézésének (Máté 5. 9.) s páratlan jó akarátának köszönheti, hogy állása jobban nem ingott meg, mint ő gondolja, hogy a zsinati t. alapján rendezett lelkészi fizetés meg fog ingani. És nem fér a bőrébe; rohamoskodik s épen jóakaróival újból perbe száll s marakodásban telik kedve. Pedig tudja meg, hogy az általa elvetett sok szél után beállhat a nagy vihar s a kik szelet vetnek, vihart aratnak. Ezért sem a conferentiákon, sem a gyűléseken K. úr szavára senkisé hallgat már, javaslataira risum teneant amici omnes, cigány mesének tartják — sua verba — s ő a megivott subiksztól elkáprázva odahaza mérgében a nyilvánosságra apellál, gondolván, hogy a püspöknek egyéb dolga sincs, mint az ő fix ideáival törődni s hogy az egyházkerületnél senki sem tud okosabb határozati javaslatokat tenni, mint ő; pedig hát Sókútból csak keserű sós vizet meríthetni.

Lássuk hies javaslatait:

Az 1., a zs. t. 92. §-a jog és felelősséget ír elő az esp. elnökségnek. K. úr azt a lelkészt akarja kiküldeni, a kit ő óhajt, mért nem már a felügyelőt is? Hát ha az egyházközség mást óhajtana, létesülhetne-e a rendezkedés? Csakugyan az esperességnek kellene közbelépni, mert maga magának senki bírása nem lehet s szeretném látni azt az elnökséget, a mely ilyenkor a felelősséget el vállalná! A priori kár bizalmatlankodni az esp. elnökség iránt.

A 2., az ev. egyházban az egyháztanács joga javaslatot tenni, készíteni, az esperességi küldöttség csak köszönettel veszi, a hol kész és keresztül vihető tervet talál a fizetés rendezésére. Lássá K. úr, ebben is áll az a belmissió, hogy a lelkész annyira megnyerje hivei bizalmát, hogy terve füstbe ne menjen, ne valljon kudarcot az egyházgyűlésén, mert akkor már oda a tekintély. Az én egyházam mindig azt szavazta meg, a mit én előterjesztettem. Laponon más fél óra alatt isteni tisztelet is volt, fizetés rendezés és lelkészválasztás is.

A 3. Az állam tehet a mit akar, számíthat, a mint parancsolja; az egyháznak a helyi viszonyokat kell tekintetbe venni. A zsin. t. csak a 800 frt minimumot mondja ki; honnét, miből, hogyan? az illető egyház bel-

dolga, a lelkésznek bele kell nyugodni, ha ő a 800 frto megkapja. Az esperességi elnökség ép azért akar mindenütt jelen lenni, hogy amennyire lehetséges egyöntetű módozatokat állapítson meg s a hol lehet, munka, termény stb. pénzben váltassanak meg. Ha ez az esp. elnökségnek nem sikerül, kötve vagyok hajlandó elhinni, hogy a K. úr által óhajtott lelkésznek sikerülne.

A 4. Hogy mire törekzenek a katolikusok, azt jó ugyan tudni, de követni nem mindig tanácsos, üdvösebb lesz, ha a nép majd maga érik meg arra, hogy a stóla eltöröltessék, ép úgy mint a reformatió idején a képek eltávolítását — Luther-Karlstadt — maga kér-lmezendi. A stólát csak a bérencz számítja mintegy megszolgált zsoldnak; a jó pástornak az szivbéli, egyház, hit, lelkész szeretet-szülte ajándék. A kik az oltár körül forgolódnak, az oltárral közös részszel bírnak, mondja az Apostol. A zárjeles appendix pedig a zsinati törvények bűnös nem tudása, mert a 256. §. világosan mondja, hogy köteles minden egyén az egyház szükségleteihez hozzájárulni.

Az 5. A tyúk etc. sehol sem vétetett fels a hivek által felvetetni nem követeltetett egy árva szóval sem és miután volens non fit injuria, s haki küld, azt elfogadjuk, lévén az is szerintem nem jövedelem forrás, de az ev. egyház infallibilitása, t. i. a hitélet szülte, jószívű áldozatkésztség, megtoldva, hogy a ki nem hoz, attól legalább én soha nem követeltem.

A 6. Mint minden rendezkedés, úgy az egyházi is csak ideig tart; örök érvényű híványt és fizetést mi emberek meg nem állapíthatunk, de hogy ne menjen minden esztendőn deputatió, az is a belmissió ügyességétől függ. Kovácsy úr egyházában már többször volt — sajnos — jó eredmény nélkül. Hogy azonban az adót fizető tagok $\frac{1}{4}$ része fel ne vétessék vagy a mi mindegy, minden negyedik évben egy-egy tag semmit sem fizessen, — ez soknak tetszenék is, kivált, ha minden évben öt nem vénétek tekintetbe — ez K. uram! olyan absurdum, a mit csakugyan nem érdemes tekintetbe venni.

A 7. K. úr kívánsága, hogy minél kevesebbet jöjjön a lelkész hiveivel érintkezésbe. Tán fél a ragályos betegségtől? A zsinaton — ha jól emlékszem — épp Farbaky főesperes úr volt a mellett, hogy a pap minél többet érintkezessék hiveivel, nem vettek el a papi telket. Én is ennek vagyok hive. K. úr ezt nem akarja már csak azért sem, mert F. úr pártolta az eszmét? Szép az ideál K. úr! de mig a testben vagyunk, távol vagyunk az Úrtól, az ideáltól, a lelkész fizetés a világból való lévén, e világon élvezzük is, küzdjünk meg érte. A jegyzőknek most már rettenetes sok a dolguk. Lássá én nekem most már csak készpénz fizetésem van, de azért legközelebb a tanítóval körutat teszek, — neki még terményt adnak — hogy új egyházamban hiveimmel közvetlen érintkezhessem. E nélkül csak vaktöltés marad minden belmissióra irányuló törekvés. Hiszem, egyetért ebben a belmissió hőse Mayer barátom is?

A 8. Igazat adok K. úrnak, az én fizetésem annyira elkallódik minden évben, nagy apró családom mellett, különösen éget a városi oskoláztatás, hogy az év végén számadásom rendesen minussal végződik, de tudhatná K. úr is — nem ment még keresztül rajta — hogy a canoni visitatiókor minden hívány beiratik s az ujak 2. példány-

ban terjesztetnek be az esperesnek; az egyik az irattárban marad; ez még K. úr füléhez nem jutott? Ő gyakran látva nem akar látni s hallva nem akar hallani. Contra dubitandos nulla testimonia! A Kovácsy úr hiványát azonban alig lehetne beanyakönyvezni, mert ő restelte kétszer leírni, az eredeti példányt pedig dühében nem ugyan a Szaka kapunál mint Luther a bullát, hanem a Sóskutnál megégette, azóta még keserűbb lett a vize!!

9. A címre vonatkozólag megjegyzem, hogy ilyet az ev. egyházban még nem olvastam, nem szorul ilyenre a luth. püspök, a ki programjában megmondta, hogy befelé superint. és csak kifelé püspök. A kegyelmes szónak használása pedig a K. úr fejében szülemlett, nagyzás avagy gúny? Mindkét esetben legkevésbé várható egy ev. lelkésztől. Merem hinni, hogy senki sem veszi komolyan az előadottak alapján.

Hogy pedig szíven viseli a papság sorsát, azt K. úr tapasztalásból tudja, tudjuk ezt mi is, csak hogy sok embernek a szerénysége nem engedi meg jó bizsemű püspökünk jó szívűségét úgy kiaknázni, mint épp K. úr! Ha háládatos akarna lenni, nem terhelné a püspököt ily nyersen kovácsolt elfogathatlan frásisokkal, mert a 800 frtos lelkési fizetés rendezése az egyházmegye dolga — mint a mely legjobban tudja a maga viszonyait mérlegelni s a körülményeket számba venni. Kovácsy úr tanácsára alig fogja ezen a zsin. törvények által az egyházmegyéknek rendelt s ön által bűnösnek keresztelt eljárásnak utját vágni — lévén már csak 2. egyház ily rendelkezésre várandó, hanem hogy K. úrnak a munkája, melynek kanócóját e cikkben meggyújtotta — nagyobb periculum ugy egyházára — mint az egyházmegyére, mert annak szándéka és célja a legjobb akaratu munkát és eljárást megbecsülni, erre nézve ismét én esedezem a főtiszt, úrnál: Kegyeskedjék személyesen Kovácsy urat megvizsgálni s magával hozni a pásztorbotot is s megkezdeni de a capite az általa kért javítást s ha kifárad, kezembe adni az egyik végét, tán javíthatnánk még jelenlegi békétlen helyzetén, ha pedig ez nem válik be, még egyszer megnyitni jószívűségét s neki utavalót adni, hadd menjen a szerencsétlenek megfigyelő osztályába s én fogadom — jó nevű egyházmegyei aláírásokkal ellátott, hódoló tiszteletet kifejező köszönő iratot fogok a főtisztelendő úrnak átadni.

Béke velünk!

Aboson, 1895. november hó 5-én.

Zemán, esp. jegyző.

Nyilvános köszönet. A hol legnagyobb a veszély ott legközelebb van az Isten — és igen sokszor a nemes-szívű ember-barátok is. — Örömmel győződött meg ezen igazságról a szép Somlóhegy északi oldalán fekvő Nagy-Szóllós (veszprém megye) község nagyrészt evang. vallásu lakossága, melyet f. évi aug. hó 22 ikén óriási tüzi-veszedelem sújtott. Az evang. egyházi épületek megmenekedtek ugyan a veszedelemtől, — de 75 család lakóhelye és télre összegyűjtött keserves keresménye lett a pusztító lángok martalékává. —

Az első segélyt két nagylelkű kath. főúr nyújtotta a károsultaknak és pedig valláskülönbőség nélkül egyformán részesítvén minden szegényebb családot — az általuk felajánlott adományban. A mai divatos felekezeti türeimet-

lenségen messze felülemelkedő két nemes-szívű emberbarát: mélt. gróf Zichy Ferráris Lajos és nagymélt. gróf Erdődy Ferencz v. b. t. t. urak voltak.

Az előbbi, — mint a helybeli urodalom birtokosa, — az evang. vallásu lakosok közt 50 szekér szalmát és 40 p. mérő gabonát osztatott ki, (mit szól ehhez Zichy Nándor?) az utóbbi pedig — mint a szomszédos somló-vári urodalom tulajdonosa alulírott kezeihez 110 frtot küldött az ev. vallásu tűzkárosult lakosok közt leendő kiosztás végett.

E nagylelkű adományok a mostani ultramontán világban kétszeres értékkel bírnak. — Azért midőn napjainkban hitfeleink részéről is oly ritka áldozatokat egyházunk nyilvánosságra hozni el nem mulasztja — kötelességemnek ismerem — e nem felekezeti tagjainak nagylelkű adományukért hiveim háláját és köszönetét e helyen is kifejezni. —

Ezen nemes-szívű kath. főurak mellett a mi nagyjaink között is akadtak, — a kik szerencsétlen hiveim iránt őszinte részvétet tanusítottak. — Tek. Barcza Béla gyűl. felügyelő uron, — a ki a tűzvész napján azonnal megjelent a községben, — továbbá nagyt. esperes éz nagyt. egyházker. számvevő urak és több lelkésztársam meleg részvételén kívül, — örömmel emelem ki — a mit tulajdonképpen legelső sorban kellett volna tennem, nagyságos Iház Lajos hathalmi földbirtokos urnak, a zalai egyházmegye derék felügyelőjének, a dunántuli egyházker. gyámintézet lelkes v. elnökének a szerencsétlenségről jóságos gondoskodását. — Amint ugyanis hírét vette a nagy veszedelemnek, felhívott arra, hogy miután a gyülekezet — mint testület gyűjtést nem rendezhet, — mert épületeit kár nem érte, bár száz éves templomát nagy áldozatokkal a szegény nép ép most restauráltatja: forduljon a község a „Jó-szív“ egyesülethez és kérje a tűzkárosultak segélyezését. E felhívásnak eleget téve, elküldöttük kérvényünket az említett magasztos célú egyesülethez, melynek derék választmánya, — élén nagyméltóságú borosjenői Tisza Kálmánné Ő kegyelmességével — ép az elmúlt napokban értesített bennünket arról, hogy községünk tűzkárosultjainak segélyképen 600 — azaz hatszáz o. é. forintot szavazott meg. Ez az összeg reményünket is felül haladta és azt bizonyította, hogy az evangéliomi szeretet ma is él és munkálkodik közöttünk! Erről tesz bizonyosságot az örövendetes tény is, hogy templomát építő gyülekezetem sem maradt már ez évben sem segély nélkül, mert bár az idei egyházkerületi gyámintézeti közgyűlés a bennünket ért veszedelem előtt megtartatott s így ahhoz nem folyamodhatunk, a főtiszt. s nagyméltóságú egyetemes konvent, nagyt. Bognár Endre lovász-patonai lelkész s egyházker. gyámint. e. elnök úr szives ajánlatára az ezen évben kiosztandó államsegélyből gyülekezetemnek 100 forint segélyt juttatott.

Fogadják a fent nevezett nemes-szívű pártfogók, — különösen a „Jószív“ egyesület nagyméltóságú választmánya — egyházker. gyámintézetünk nagyságos világi és nagytitisz. egyházi elnöke és a főtiszt. nagymélt. egyetemes közgyűlés úgy magam, mint felsegült hiveim szívbéli háláját azon őszinte óhajtasommal, hogy nemes részvétüket jutalmazza meg gazdagon a minden áldások Istene.

Kelt Nagy-Szóllós 1895. november 5-én.

Szalay László, ev. lelkész.

VEGYESEK.

— *Tisztelt olvasóinkhoz! Természetes eljárásnak fogja minden méltányosan gondolkozó találni, hogy most azon évnek lejártával, melynek végén a szerkesztéstől és kiadástól megválok s melyen a végső leszámolás kényszere nehezedik reám, a jelen és múlt évek hátralékaikat beszédjem. — Tizenhárom éven át, minden anyagi haszon nélkül, csupán az ügy érdekében kifejtett fáradozásom jutalmat nem vár, de szerény anyagi helyzetem mellett az egyházi közönség anyagi veszteségeire sem ítéltet. — A legközelebbi időben fel fogom hívni a tartozókat egyenkint hátralékaik törlesztésére. Kérem, szíveskedjenek kötelezettségeiknek megfelelni.*

Szerkesztő.

— **Búcsú ünnepély** az aszódi ker. felsőbb leányiskolában. Azon alkalomból, hogy Szelényi Gizella, a nevelőintézet eddigi köztisztviselője és szeretetben álló igazgatónője, mint dr. Králík Lajos menyasszonya, az általa buzgó odaadással és közmegelegedésre vezetett intézet kötelekéből kiválik, f. hó 12-én megható búcsúzó ünnepély színhelye volt az intézet. Számos előkelőség élén tntü. Moravcsik Mihály úr kifejezést adott azon közsajnálkozásnak s a veszteség nagyságának, mely az igazgatónő távoztával éri az intézetet, Ugyanezen érzelmek befolyása alatt szólott Genersich Karola, búcsúzóva az igazgatónőben az őszintén szeretett barátnőtől is; mire M. ód Aranka, IV, oszet. tanuló egyszerű, de melegen érző gyermeki szív keresetlen szavaival fejezte ki társai nevében háláját. Majd két dal eléneklése után a búcsúzó igazgatónő mondott „Isten hozzád“ ot az intézetnek és gyermekeknek. A távoztó kísérje új életútján Istennek legjobb áldása.

— **Lelkész választás.** A szarvasi gyülekezet néhai Sárkány János halálával megürült lelkészi hivatalára Placsó István, ófalusi lelkészt szavazat-többséggel megválasztotta. Legyen az atya emléke áldássá fiának működésén! —

— **Dr. Schreiner Károly,** a soproni felső esperesség érdemdús felügyelője, kir. tanácsossá történt kinevezetése után, az esperesség lelkész-tanítói özvegy-árva alapja gyarapítására 100 frtot, a borbolyai leányegyház iskola-építéséhez pedig 50 frtot adományozott. Egyházunk ezen oszlopos férfiaról elmondhatjuk, hogy a szeretet művelésében soha el nem fárad.

— **Misszió előadások.** A soproni felső esperességben Handmann R. a lipesei evang. luth. misszió társulat misszionáriusa, ki 23 évig Indiában működött, tartott az elmúlt héten érdekes előadásokat. Vasárnap délelőtt s délután Sopronban, hétfőn esse Ágfalván beszélt nagy érdeklődés mellett s onnan visszaautazott Lipcsébe.

— **Ágfalván** a múlt héten köttetett az első polgári házasság. A vőlegény katolikus a menyasszony evangélikus volt s tiszta evangélikus gyermeknevelésre kötelezték magukat. Az új egyházpolitikai törvények következtében Ágfalva s még inkább Lépesfalva filia teljes lutheránizálása valószínűvé lett.

— **Haláleset.** Mayer Hermann, szepes-bélai ev. tanító, az önvédelmi harcz egyik harczosa, f. hó 3-án, életének 68, hivataloskodásának 43-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt s 6-án eltemettetett,

— **Értesítés.** Tisztelettel értesítem, akiket illet, hogy „Isten országának“ az ezelőtti években két ízben is megígért, de tanári többféle elfoglaltságom miatt mind ezideig késétt III. kötetét — Isten segedelmével — sajtó alatt lévén decz. közepéig meg fog jelenni. Ez a mű Buxton Vilmosnak, London egyik külvárosi papjának, leginkább természetrajzi textusok alapján készült ifjusági beszédeit tartalmazza, úgy azonban, hogy alak és tartalom tekintetében a két első kötetnél is magyarosabb színezetre törekedtem. E végből az angol példákat és vonatkozásokat — a hol lehetett — magyar példákkal és vonatkozásokkal helyettesítettem. Amennyiben pedig egy-egy beszéd igen hosszú volna, fel lehet két, sőt három alkalomra is osztani. Altalában véve, ezek a beszédek, ilyen szerkezetben is a hogy vannak, nemcsak gyermekeknek és ifjaknak, hanem bármilyen közönség, — intelligencia és nép előtt is elmondhatók, illetőleg ezek a beszédek bő anyagul szolgálhatnak sok beszéd szerkesztéséhez, különösen a biblia tanítása és megértése szempontjából. A beszédek címei ezek: 1) A kis gyermekek őrizőink lehetnek (Ezs. 11. 6.) 2) Az oroszlan és a bárány (I. Pét. V. 8. Ján. 1. 36.) 3) A kigyó és a galamb (Fel. 12. 9, Mát. 10. 16.) 4) A farkasok (Mát. 7, 15.) 5) A rókák (Ének 2. 15.) 6) A veréb és a fecske (Zsolt. 84. 3.) 7. A négy apró állat (Péld. 30. 24.) 8) Sas szárnyak (Ezs. 11. 31.) 9) A pálmafa tanításai (Fel. 7. 9.) 10) A galagonya-király (Bír. 9. 14.) 11) Amit a czedrusfa beszél (Ezek 81. 8.) 12) Amit a czedrusfa látott (Ének. 1. 17.) 13) A kövek is beszélnek (Hab. 2. 11.) 14) A műhely (Ján. 6. 20.) 15) A Jézusért (II. Kor. 4. 5.) Ez a kötet az előbbieknél is csinosabb kiállításban tiszta, jól olvasható betűkkel jelenik meg 10 iv foglalatban. Ara pósta bementes szétküldéssel egy forint, mely összeget azok is, akik a két első kötet alkalmából már jelentkeztek, azok is, akik most akarnak előfizetni, pósta utalványon hozzám beküldeni szíveskedjenek. Szepsi Sant-György, 1895. nov. 10-én. *Benke István.* ref. kolleg. tanár.

PÁLYÁZATOK.

A tót-pelsőczi ág. hitv. ev. anyaegyház vallástanítót keres, kinek kötelessége leszen, a helybeli állami elemi iskolák valamennyi osztályában az ev. gyermekeket vallásukban oktatni és a lelkészt teendőiben segíteni, helyettesíteni. Fizetése, az állampénztárból a vallástanításáért nyerendő díjazásnak beszámításával, évi 600 frt, szabadlakás s egy 674□-nyi konyhakertnek használatából fog állani.

Pályázók szíveskedjenek folyamodványaikat, megfelelő okmányokkal felszerelve, ez évi november hó 30-ig alól-írotthoz beküldeni, a mikor ezen állomás, esetleg egy arra alkalmasnak talált tanítóval is be fog tölteni.

Tót-Pelsőczön (Zólyom m.) 1895. okt. 29-én.

Kuzma Adolf, ev. lelkész.

Káplánt keresek, ki a német nyelvben teljesen jártás, Títel, Bács vm. 1895. október 23-án.

Hornyánszky Gusztáv, ev. lelkész.